

Høringsuttalelse på konsesjonssøknad om vindkraftverk i Kopperå

Fra Naturvernforbundet i Stjørdal og Meråker

Og Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag

Innledning

I denne høringsuttalelsen vil vi hovedsakelig legge vekt på de områder der vi mener å ha fagkompetanse. Vi vil derfor konsentrere oss om naturmangfold, landskap, INON, friluftsliv og forurensning.

Vi vil ikke gå nærmere inn på energispørsmål da vi ikke regner med å kunne presentere problemstillinger som NVE ikke er kjent med fra før, og det er vel dessuten alminnelig kjent for NVE hva Naturvernforbundet mener om dette. Vi nøyer oss bare med å vise til uttalelser fra tidligere olje- og energiminister Ola Borten Moe etter at det ble gitt en rekke konsesjoner for vindkraft på Fosen og andre deler av Trøndelagskysten. Han uttalte da at det nå hverken var nødvendig eller ønskelig med vindkraftutbygging i de indre deler av Trøndelag (Adresseavisen 2. september 2013). Fylkestinget i Nord-Trøndelag har nylig også gjort vedtak om at det ikke må gis konsesjon for utbygging av Kopperå vindkraftverk.

Naturmangfold

Fugler

Siden vi innen vår organisasjon har fagkompetanse på fugler, og dessuten har gjort observasjoner i planområdet i en årrekke, har vi fått laget en egen rapport om fuglefaunaen. Denne rapporten er vedlagt vår høringsuttalelse (Vedlegg 1). Vi henviser til denne, og i det følgende gjengir vi sammendraget i rapporten.

«I denne gjennomgangen presenterer vi innledningsvis en artsliste for fugler i området der det er planlagt vindkraftverk i Meråker. Artslisten er basert på observasjoner og opptegnelser i området gjennom mer enn 40 år. Til sammen har vi observert 121 arter og 21 av disse er ført opp på Artsdatabankens rødliste. I kommentarene til artslista har vi lagt spesiell vekt på områdets betydning for hubro og jaktfalk. Deretter har vi foretatt en kritisk vurdering av det som står om fugler i konsesjonssøknadens fagrapport. I kapitlet «Status for biologisk mangfold» (Kap. 5) er det foretatt en klassifisering av 14 fuglearter, derav 6 som er ført opp på rødlisten. Vi ser det som svært uheldig at hubro ikke er tatt med i klassifiseringen og etterlyser også rødlisteartene vipe og brushane. Disse artene er heller ikke klassifisert i kapittel 7, «Virkningsomfang». Rapporten konkluderer med et

virkningsomfang (konsekvens av utbygging) som er «lite-middels negativt» for jaktfalk og «lite negativt» for ryer. Som grunn for å anta en slik virkning på ryer, henvises til erfaringer fra Smøla der bestanden ikke har gått ned på tross av at mange ryer er blitt drept av vindturbiner. Vi argumenterer for at slike resultater av flere grunner ikke kan overføres til innlandet fordi det på Smøla er faktorer som kompenserer for dødeligheten som følge av kollisjoner. Den viktigste er at det på Smøla ikke drives rypejakt. Derfor mener vi at rapportens konklusjon om «Lite negativt virkningsomfang» for ryer blir feil. Siden jaktfalk nesten utelukkende lever av ryer, mener vi at det virkningsomfang som er antatt for denne arten også blir feil. Etter vårt skjønn må området samlete verdi for fugler forandres fra «middels verdi» til «stor verdi». Vi setter også et stort spørsmålsteget ved konsesjonssøknadens klassifisering av virkningsomfang for fugler både fordi dette ikke er angitt i fagrapporten, og fordi det ikke blir begrunnet i konsesjonssøknaden. Vi har på flere viktige punkter kommet til konklusjoner som ikke samsvarer med de som er presentert i rapporten. Vi mener uoverensstemmelsene har sin bakgrunn i utredningsprogrammets forutsetninger om bruk av eksisterende dokumentasjon og et minimalt opplegg for feltarbeid. Dette har medført dårlig kvalitetssikring. Vi mener også at klassifikasjonssystemet i vegvesenets håndbok for konsekvensanalyser, som er brukt i rapporten, er for lite detaljert til å fange opp de variasjoner vi finner i naturen. Når det gjelder fugler, mener vi rapporten ikke har de kvalitetene som skal til for at den skal være et egnet beslutningsgrunnlag.»

Vi har gjentatte ganger gitt uttrykk for at vi savner en nasjonal samlet plan for vindkraftutbygging. Ved en slik plan kunne de ulike prosjektene blitt veid opp mot hverandre og utbygging foretatt der det medførte minst skade på naturen. I den nåværende saksbehandlingen har en ikke slike muligheter. Det foreliggende materiale (inklusive vår rapport i vedlegg 1) gir oss likevel rimelig grunn til å anta at området der det planlegges vindkraftverk i Kopperå, ville ha kommet høyt opp på listen over verdifulle områder for fuglefaunaen.

Pattedyr

Vi er enige i fagrapportens konklusjon om at området har stor verdi for jerv. I rapporten refereres det til et jervhi som ligger utenfor planområdet. Men ifølge lokalt SNO-personell i Meråker ligger et også et annet tradisjonelt hi **innenfor** planområdet. Dette ligger slik til at en planlagt anleggsvei vil komme bare noen få meter unna. I dette hiet ynglet jerven for få år siden. Det har vært i bruk i årevis, og det er ingen grunn til å tro at det ikke vil bli brukt igjen om området forblir urørt. Det er alltid mye jervespor i dette området når SNO er her på vinteren. Vi mener opplysningene om dette nye hiet innenfor planområdet gjør at fagrapportens konklusjon om et virkningsomfang (konsekvens) av utbygging må forandres til fra «middels-stort negativt» til «stort negativt».

Ellers har fagrapporten en konklusjon om «lite negativt» virkningsomfang på noe som kalles «Øvrige dyr». Av tabellen på side 57 i rapporten ser det ut som dette gjelder alle pattedyr

bortsett fra fjellrev og jerv. Denne konklusjonen må i beste fall karakteriseres som svært usikker da den ikke er basert på noe materiale, men bare på relativt løse antakelser.

Området er vurdert å ha «liten verdi» for fjellrev. Dette blir også bare en gjetning fordi fjellrevbestanden for tiden er så langt nede at den ikke benytter all sine potensielle leveområder.

INON

Vi mener at planområdet har «stor verdi» i forhold til inngrepsfrie områder (INON) og at konsekvensene ved utbygging er «stor negativ konsekvens». Her er vi av samme oppfatning som det er gitt uttrykk for i fagrapport og konsesjonssøknad.

Siden midten av 1990-tallet har det vært en politisk målsetting at inngrepsfri natur i størst mulig grad skal bevares for framtida. (Miljødirektoratet). Det bør derfor ikke være nødvendig å bygge store industrianlegg i naturområder som forårsaker at INON områder blir mindre. I dette tilfellet er det nettopp dette som skjer.

Friluftsliv og ferdsel

Verdien av å bevare urørt natur for framtida mener vi er svært viktig som et potensiale for utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv uten teknisk tilrettelegging. Selv om det rent fysisk ikke blir store hindringer for å drive friluftsliv og ferdsel i planområdet, vil opplevelsen rent visuelt og lydmessig være svært forringet. Det visuelle argumentet gjelder ikke minst for et svært stort område, som bl.a. omfatter en nasjonalpark (Skarvan og Roltdalen), mulig inneklemt mellom flere vindkraftprosjekter. Dette mener vi forsterker omfanget og konsekvensene til «stort negativt».

Den delen av utredningene som omhandler jakt og fiske, mener vi ikke er tilfredsstillende. Blant annet har en basert kunnskapen om bruken av området på opplysninger fra Meraker Brug. Å basere hele utredningen på en part som har store økonomiske interesser i saken, mener vi prinsipielt er feil. Området har mange fiskevann som er godt kultivert, og som derfor er attraktive for sportsfiske. Også når det gjelder jakt, mener vi betydningen av området undervurdert. Vi har forstått det slik at området omfattes av kommuneavtalen som gir innbyggerne jakt- og fiskerettigheter. Det er dessuten et urørt område som er lett å komme til, og som derfor blir mye brukt til jakt. Det er i dag få som jakter bare for å fylle fryseren med kjøtt; det er naturopplevelsen som får et stort antall personer ut i naturen hvert år. De opplevelser som er knyttet til jakt og fiske, vil bli sterkt redusert eller i praksis forsvinne dersom vindkraftverket blir utbygd. Vi mener at konflikten med jakt er mye større enn det utrederne anslår.

Vi mener videre at mange av de vurderinger en har gjort, undervurderer konfliktene mellom anlegget og friluftslivet. Det som må ligge til grunn, er at området er lett å komme til hele året, samtidig som det er fritt for inngrep. Det gir området stor verdi i forhold til mange andre områder i kommunen. Dette er hva brukerne i dag ser som den fremste kvaliteten ved området; en kvalitet som helt forsvinner om anlegget blir utbygd. Vi mener derfor at planområdet har stor verdi for "friluftsliv og ferdsel», samtidig som omfanget blir «stort negativt». Det samme gjelder for jakt og fiske i planområdet. Vi er også uenig i at inngrepet har «middels negativ» konsekvens for stien som går mellom planområdet og riksgrensen. Med den visuelle virkningen og støyen inngrepet medfører, mener vi at omfanget er «stort negativt».

Forurensning.

I anleggsfasen frykter vi for forurensning av grunn og vann i forbindelse med sprengning og generelt anleggsarbeid. Dette i et område som før ikke har blitt utsatt for slik belastning. Det ligger for tiden ikke i nærheten av drikkevannskilder for mennesker. Dermed regnes det ikke som en viktig faktor av utrederne. Men det kan ha stor innvirkning på flora og fauna i området. Sprenging kan medføre nitrifisering av vann og bruk av ammoniumnitrat. I tillegg vil det være en stor belastning med støv. Dette belyses lite i konsekvensrapporten - Der det bare kommer inn under «generelle virkninger». Vi vurderer dette til å ha stor negativ virkning på naturmiljøet.

«Selv små mengder olje og drivstoff kan ha negative effekter på drikkevannsføremål, og opprydding etter eventuelle grunnforurensninger er ofte kompliserte og kostbare. Selv om området ikke er en drikkevannskilde for mennesker, er den det for flora og fauna, inklusive en rekke rødlistearter. Vi frykter for konsekvensene ved et uhell med anleggsmaskiner eller lekkasje på en oljetank.» Sier utrederne. Dette er vi svært enig i.

Det kan være mulig at sannsynligheten for slike hendelser er liten, men at man i konsekvensvurderingen vurderer dette som å ha en liten til middels konsekvens på miljøet forundrer oss. Det kan kanskje gjelde for mer urbane områder som ikke lenger har uberørte områder, men for et område som ikke tidligere har hatt slike belastninger, er dette en «stor negativ» konsekvens.

I tabellen for konsekvenser (Tabell 5 - Hendelser som kan medføre risiko for utslipp i anleggs- og driftsfasen) kommer de fleste hendelser ut med liten til middels konsekvens. Vi synes dette er underestimert. Enhver forurensning av olje eller andre kjemikalier i uberørt fjellnatur har store konsekvenser. Området endres fra uberørt natur til et industriområde.

Graderingen for konsekvensene er også lite detaljert. Det finnes en rekke andre konsekvensanalyser som kan brukes med en mer gradert skala for vurderinger.

Utredningene nevner problem med avfall, men det forklares dårlig både fra E.ON og utredningene hvordan avfall skal behandles. Mens vindmøller beskrives god med hensyn til størrelse, plassering osv., er det vage uttalelser om hvor og hvordan avfall skal deponeres.

Kraftsituasjon og lønnsomhet

I konsesjonssøknaden s. 14 står følgende: "Når ledningen Ørskog-Fardal står ferdig, etter planen i 2015, forventes forsyningssikkerheten i regionen å være på linje med resten av landet. Vindkraftutbygging kan ikke bedre denne situasjonen raskere da ingen nye, større vindkraftanlegg kan forventes å stå ferdige før 2015. Imidlertid er det opplagt at det samfunnsøkonomisk sett kan være gunstig å prioritere kraftutbygging i Midt-Norge for å sikre at ny produksjon bygges nær forbruket." De to første setningene taler mot vindkraftutbygging. Og hvis forsyningssikkerheten er slik som i resten av landet har kanskje ikke forbrukerne i Trøndelag noe mye mer bruk for denne produksjonen enn forbrukere andre steder.

Da vindkonsesjonene på Fosen ble gitt høsten 2013, uttrykte kraftselskapene at utbygging avhenger av lønnsomhet og kraftpriser. En omfattende konsekvensutredning for vindkraft burde ha en nåverdiberegning slik at NVE og andre interessenter blir opplyst om lønnsomhet av prosjektet, gitt forskjellige anslag på kraftpris kraftproduksjon, kostnader og diskonteringsrate. Lønnsomheten av kraftutbygging burde ha offentlig interesse, ikke minst p.g.av el-sertifikatordningen. Generelt burde offentligheten ha en bedre oversikt over prosjektenes lønnsomhet for å bedre kunne sammenligne dette med de samfunnsmessige sidene ved utbyggingen. Dette gjelder både vind og vannkraft.

Reindrift

Konsekvensene for reindrift er på flere måter anslått til å være "stor negativ." Sørsamisk reindrift er under press fra forskjellige typer arealinngrep. Hensynet til sørsamisk reindrift og Færen reinbeitedistrikt bør vektlegges sterkt.

Konklusjon

På grunn av de forhold vi ovenfor har redegjort for, mener Naturvernforbundet i Stjørdal og Meråker at det ikke må gis konsesjon for å bygge vindkraftverket i Kopperå slik E.ON søker om.

For organisasjonene; ***Ellen Marie Andersson***
Leder Naturvernforbundet Stjørdal og Meråker, nestleder Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag

Vedlegg: «Naturmangfold Kopperå»

